

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:

Pe un an 36 coroane (18 Lei)
Pe jumătate de an 18 " (9 ")
Pe un pătrar de an 9 " (4 ")
Un număr - 70 fileri (35 bani)

Manuscrisele, cărțile, revistele, publicațiile periodice sau ziarele cari au schimbat cu „FOAIA DIECEZANĂ”, se trimit pe adresa: V. LOICHIȚĂ, redactor în Caransebeș, iar banii de prenumărătoare și inserțiuni adresate administrației „Tipografia și Librăria diecezană” în Caransebeș (Județul Caraș-Severin), Telefon Nr. 30. Manuscrisele nu se înapoiază

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 20 cor., până la 200 de cuvinte 25 cor., de aci în sus 30 cor.

ICOANE CULTURALE din tecutul Caransebeșului.*)

De Dr. Dimitrie Cioloca.

Iubiți oaspeți!

Istoria noastră națională ne prezintă acest colț de țară ca fiind consfințit mai întâiu prin intrarea divinului Traian cu oștile sale, pregătite de luptă, cu lănci scilpitoare, cu săgeți ascuțite, cu scuturi rezistente, cu coifuri mărețe, împotriva unui popor viteaz, împotriva unui rege puternic, Decebal, care își avea rezidența în Sarmiseghetuza, învecinată Grădiște de azi.

În zilele abea trecute s'a consfințit acest pământ pentru a doua oară, prin intrarea oștirilor unui domnitor deopotrivă de mare, deopotrivă de strălucit, alui Vodă Ferdinand I., astăzi Regele tuturor Românilor.

Astăzi prin venirea DV. la noi, susțin că se consfințește Bănatul nostru pentru a treia oară.

La intrarea primă noi ne-am născut, la a doua ne-am renăscut prin baia curată a botezului de sânge, iar la a treia, astăzi, primim dela DV. ca frați mai mari ai noștri, întărirea în viața adevărată pentru care ne-am renăscut.

Primii oaspeți în primăvara vieții noastre naționale neconturbate, — fiți bineveniți în mijlocul nostru!

*

În cadrul titlului de mai sus îmi iau voie să vă prezint unele icoane din viața culturală a Caransebeșului de altădată.

Ca pretutindenii la Români, așa și la noi, cei de dincoaci de Carpați, orice manifestare de o viață bisericească, sau școlară, se reasună sub noțiunea de viață culturală. În expunerile mele mă voiu estinde deci asupra ambelor acestor două așezăminte îndeosebi.

*

Caransebeșul, care probabil că a existat ca sat deja pe timpul Dacilor, din împrejurarea, că se află situat geograficește la gura a trei căi importante din toate punctele de vedere, ca: spre Orșova, spre vechea Semiseghetuza, și spre șesul Bănatului, hotărât că și sub stăpânirea romană se va fi bucurat de o anumită importanță, mai ales strategică. Astfel fiind, e sigur că Romanii vor fi ridicat chiar ei o fortăreață, o cetate aci. În jurul astorfel de cetăți naturală se așază și popor, oameni, bresle și oficii de diferite nuanțe, se formă câte un târgușor, sau chiar oraș mai mare. Este deci de necrezut ca într'un oraș cu garnizoană, să zicem așa, să nu fie pulzat o viață mai întetită între locuitori, fie comercială, fie industrială, fie socială, ori culturală. Unde mai pui apoi, că fortărețele ofereau totodată și scut, în timp de invaziuni dușmane, celor ce ascunde dinaintea dușmanului!

Împrejurarea că nu se cunosc documente mai vechi decât dela anul 1289, cari fac amintire de Caransebeș, nu dovedește nimic împotriva aserțiunilor de mai sus, căci astfel nu s'ar putea ca curând după acest timp, pe la 1325 să se amintească chiar cu numele un castelan al Sebeșului, și după dânsul altul, apoi ca regii Ungariei să viziteze orașul, până chiar și eroul Ianeu Huniade, când Caransebeșul se numia „oppidum”, iar mai târziu „civitas regia”, — și la 1600 să-l viteze chiar Mihai Viteazul.

De timpuriu încep invaziunile Turcilor, Caransebeșul ajunge teatrul unor lupte crâncene între stăpâni și dușmani — odată, pe la 1432 ori 1438 chiar Vlad Dracul pustiește, în tovarășie cu Turcii, orașul — orașul ajunge de pe o mână pe altă, anume în urma păcii dela Carlovăț (1699) trece dimpreună cu întreg Bănatul la Turci, la 1718 trece la imperiali, la 1738 este total devastat de Turci, iar la 1788, după ce se infiripase puțină viață în oraș, el căzu din nou prada furiei muzulmane, când bieții locuitori fură siliți să-și părăsească vetrele

* Conferința cetită din prețelul vizitei Asociației Invățătorilor din județul Mehedinți făcute la 24 August 1919 în Caransebeș. Conferința a fost primul cuvânt comunistic în sala festiva a Liceului „Traian Vodă” după preluare dela Unguri.

și să se rufugieze departe, până la Makó, un oraș lângă Murăș.

*

Am făcut acest mic excurs istoric pentru a arăta inconsecvența evenimentelor ce s'au desfășurat asupra orașului nostru și pentru a se înțelege motivele unei stagnări a tot ce se numește progres cultural. Țara locuită de Români a fost pragul peste care trebuiau să treacă, la fiecare invaziune și poftă de cucerire, hordele muzulmane, pornite spre apus. Și la intrare, și la ieșire, luau în picioare bietul popor român, așa că ne mirăm cum de mai și existăm și cum de ni-s'a mai strecurat câte-un document de produse spirituale, ori de dibăcie a mâinii. Iar dacă Caransebeșul tot mai produce câte-o licărire spirituală, este o dovadă grăitoare despre dorul de carte ori de îndeletnicire omenească a Caransebeșenilor, răsărite în momente de liniște trecătoare.

Unde mai pui apoi luptele interne, puse la cale de înșiși detentorii puterii de stat, cari lucrau anume, din răspuțeri la slăbirea elementului românesc pe toate terenele!

Românul era bun numai de luptat și de clăcaș. Sistemul de opresiune era și pe atunci la modă. Maghiarizarea se forța și pe atunci, fie față cu poporul de rând, direct, fie mai cu mânuși, prin ridicarea celor mai aleși la nobilitate. Un mijloc spre aceasta era convertirea Românilor „schismatici“ la legea papistașilor, despre care știm că atât în Ardeal, cât și în Banat, avea foarte puțini credincioși. În special în Caransebeș, unde se forțase ridicarea unei mănăstiri de călugări papistași, în lipsa copiilor de legea lor serviau *copii de Român* ca administrați. Călugării aceștia misionari aveau porunci directe și pozitive, date de către regii Sigismund și Ludovic cel Mare, să vegheze, ca nici un nobil sau chinez să nu țină vre-un popă „schizmatic“, copiii să se boteze prin preoți rom. cat., castelanul să nu sufere nici un popă român, etc.

Caransebeșul însă, ca centru mai însemnat, era natural să nu fie cruțat nici el de undele religiei reformate. Se pusese totul în mișcare, ca această religie să-și câștige și aici aderenți. Frecările confesionale, de sine înțeles, erau inevitabile între biserica romano-catolică și cea reformată. Lupta se dădea nu pe tema că nu voia să convertească pe credincioșii celeilalte, ci pe pielea Românilor. Biserica reformată se folosea întru întărirea ei între Români, de un mijloc mai domol, mai atrăgător, mai sugestiv: a dispus traducerea s. Scripturi în limba română, voind ca *astfel* să introducă principiile ei, „otrava sufletască“ cum le numia vestitul mitropolit Varlaam al Moldovii, între Români. Curat povestea

despre emulația dintre vânt și soare pentru desbrăcarea călătorului, Românul, a stat neclintit atât în fața vehemenței vântului, cât și în fața fața dogorelei soarelui.

(Urmează)

Desvoltarea istorică a chestiei apicole.

(După Söter).

de preotul Iosif Mircea.

Stau și mă gândesc la frământările uriașe ale zilelor noastre de sărbătoare. În minte-mi răsare figura gigantică a neîntrecutului polihistor, a merelui apostol al regenerării atât de mult visate a românismului, Nicolae Iorga, îndrumătorul cultural al vieții neamului.

Viața acestui savant constituie cea mai de-săvârșită întrupare a geniului românesc, iar glasul lui e așteptat pretutindeni, ca o trâmbiță sfântă de alarmă, ca un stâlp de foc, mistuitor al păcatelor și îndrumător al gândurilor.

Întreg trecutul lui de muncă necurmata și roditoare îți reamintește — fără voce — viața cea minunată a albinei.

Aflu atâta iubitoare asemănare, în multe privințe, între felul de a înțelege viața, al marelui măestru și al micii albine. Sufletul acestui „Pontifex maximus“ al conștiinții noastre naționale, îmi apare ca cea mai perfectă și mai dulce copie a activității neobosite a albinei, cu o singură deosebire însă, și anume: până când acest Arhangel românesc prin scrisul său luminat de fiecare zi, prin strălucitoarele sale conferințe, prin fulgerătoarea sa putere de a lovi la mir imoralitatea adversarului — își desvăluie atât de mărinimos tainele gândirii și simțirii sale, ridicându-ne pe toți spre fermecatele lumi senine și fericite, întrezărite de geniul său atotcuceritor, până atuncea mica și neînsemnata albină se înfașură într'o taină adâncă, pe care abia doar din când în când de o poate bănuși numai câte un apicultor savant, pentru câte o clipă, pentruca în clipa următoare un nou, adânc și nepătruns mister să-i înfașoare obiceiurile, condiționate de floră, climă, configurația geografică, puterea mai mare sau mai mică de care dispune societatea ei...

Și cum stau meditănd așa, dintr'o dată-mi apare par'că avea în carne și oase marele învățat, și mă privește lung cu acel chip al blândețelor, pe care îl au doar numai îndreptătorii de credință — și deodată un zimbet de bunătate îi înflorește în colțul buzelor, înseninându-i fața.

„Ei, fiule — zice — voești să se pornească o mișcare mai vie în direcția apiculturii, atât de neglijată la noi, și te miri de ce nu mi-am

dat până atunci concursul, mărturisându-mi crezul față de această problemă cardinală?

„Urmează, fiule, urmează, căci gândul meu îmbrățișează cu drag și competența indiscutabilă toate preocupățiunile, adânc vitale, ale neamului nostru, dar bineînțeles, în ordine cronologică și potrivit cu valoarea lor înținsecă.

Deocamdată să se pregătească terenul pentru așezarea noastră definitivă, așa cum o cere menirea noastră istorică, însetoșarea noastră seculară și obiceiurile bătrâne ale pământului acestuia întinerit și înviorat de un zguduitor suflu nou și primăvaratic — și pe urma vor urma celelalte probleme, printre cari, de sigur, apicultura ocupă un loc de frunte“.

Răspund smerit și mișcat: mulțumim frumos, și așa să rămână, măestre!

Și cum stăm așa amândoi, unul preocupat de chestia apiculturii, celalalt planând, la măști ameteitoare, deasupra efortărilor și patimilor apestui neam, apropiindu-l tot mai mult prin fascinătoarele lumini ale geniului sau bun de întruparea fericită a visului lui milenar — deodată numai iată, ca apare ca un deus ex machina și spiritul savantului apicultor ungur, Soter.

O clipă privește, genat pe neîntrecutul desrobitor de neam și îndrumător de oameni, și în clipa următoare cere scuze pentru crima odioasă, săvârșită de neamul lui față de măestrul nostru, prin faptul de a i-se fi interzis de a mai veni cu sufletul sau luminat, în Ungaria de altădată, cea plină de păcat, pentru a-și cunoaște și lumina frații, îmbărbătându-i.

La această chinuită îngamare de scuze a savantului ungur, un ușor zîmbet de milă iertătoare — neînșelătoare caracteristică a spiritelor superioare — flutură pe chipul mândrului învățător, ce se îndepărtează atât de adânc preocupat de îndreptarea moravurilor și înălțarea sufleteasca a neamului său — care va trebui așezat, ca mâine, pe solide și trainice temelii de viață, din cari să răsară apoi, una după alta, triumfând, toate strălucitoarele însușiri ale sufletului românesc.

Ajuta-ne Doamne!

Rămas apoi numai cu savantul apicultor ungur, acesta îndulșit îmi zice: trebuie să căutam modalitățile prin cari s'ar putea îndeplini o apropiere între aceste două neamuri: cel românesc și cel unguresc.

Și cea mai sigură cale pentru ajungerea acestui ideal este literatura de orișice ram. Să începem de astădată cu ramul apiculturii, fiind albina în multe privințe superioară nouă muritorilor, și putând învăța cu toții multe adevăruri mari din viața ei modestă, pe cari dacă le-am fi urmat în trecut, amintirea atâtor sufe-

rințe și dureroase neînțelegeri, nu ne-ar mai tulbura astăzi sufletul.

Asculta deci, părinte, și tu aminte, căci în opera mea de 16 ani sunt atâtea lucruri, înălțătoare, absolut străine de nebuniile sovinișmului brutal al neamului meu văpăit aici de peste Ural.

Grăește deci duhule de savant, și noi te vom asculta cu cuvenita atenție!

Și savantul începe pe cum urmează:

Nenumăratele specii și soiuri de insecte au atras asupra lor atenția omului chiar dela început, deoparte prin formele lor surprinzătoare și bizare; prin strălucitorul lor lux de colori, prin dezvoltarea lor uimitoare, prin misteriosul lor mod de trai, precum și prin funcțiunile lor stăruitoare de admirație; pe de altă parte însă și îndăosebi pentru că pe lângă marea mulțime a celor ce îi sunt spre greutate și dușmane, a aflat între ele și atâtea folositoare și cel puțin una și indispensabilă.

Obârșia lor se reduce la acel period de timp, când pământul recit a devenit priincios dezvoltării organismelor animalice, și ca insecte aquatice, ele au prevenit probabil cu mii de ani animalele de uscat, deși cele dintâi urme ale apariției lor se arată abia în al doilea period al dezvoltării pământului, adică în epoca cărbunelui de poatră, și chiar și mai târziu, în forme mesozoice și de cretă.

Cu toate — că paleontologii cunosc și din această epocă un număr considerabil, aproximativ 1600 de insecte străvechi, cu toate acestea nu se observă printre ele nici un soi, care ar aduce cătuși de puțin, după forme, cu albina meliferă, unica insectă indispensabilă omului: nu este deci neîndreptățită presupunerea, că albinele, — ca niște forme mai perfecte de altfel în împărăția insectelor — sunt de proveniență mai târzie.

Aceasta nici nu se poate imagina altfel; pentru că dacă condițiile dezvoltării animalelor sunt în general nutremântul necesar și faptul de a umplea o anumită lacună în natură, sau de a avea loc de manifestare: apoi în epoca a doua, ca în lumea începătoare a plantelor Kryptogame, insectele avisate la flori, n'ar fi aflat aici nutremânt, nici ocupație. Ba chiar de ar și susta acea concepție, la tot cazul greșită, conform căreia chemarea albinelor în economia cea grandioasă a naturii n'ar fi în prima linie, fecundarea florilor, ci aceea de a aduna pentru om acel dulce nectar, ce-l ofere natura: formarea lor chiar și din acest punct de vedere ar fi prematură și fără scop.

Condițiile dezvoltării insectelor iubitoare de flori, la tot cazul au urmat abia în epoca a treia

a formării pământului, adică atunci, când plantele fără flori ale străvechiului pământ au început a se declara de postume și a face loc celor înfloritoare: așadara și albinele numai acestei epoci îi pot datora obârșia, fiind deci contemporane cu omul, și devenindu-i din lumea atâtor insecte și singura însoțitoare credincioasă și totodată și favorita și inseparabila prietena de familie.

Când a început oare omul pentru prima dată a se îndeletnici cu albinele? Ceața cea grea și mistică a vremilor nu ne îngăduie nici măcar a o bănuși; dar până unde se întind amintirile și tradițiile și de când ne-au rămas monumente simbolice, în scris sau de orice natură: cu albinile ne întâlnim în toate epocile și în toate direcțiile; abia doar de există în seria națiunilor vii sau moarte chiar și numai una, în amintirile căreia n'am putea da de urmele albinelor.

Începând cu hieroglifile din Egiptul vechiu și asirian, continuând cu cele mai vechi exemple de scrisoare, în papyrusurile păstrate în colecția împărătească din Berlin, în cărțile lui Zoroaster și a vechii alianțe, pretutindenea ne întâlnim cu albinele; sunt întretesute mai departe și în mitologia indică și păgână, precum și în coran; vorbesc despre ele cei mai vechi scriitori greci și romani, le-au cântat poeții preamărindu-le, sunt eternizate pe bani, pe scuturi, pe simboluri, pe diplome, și trăesc și se ridică, de când dăinuiește amintirea oamenilor, și din proverbe și parabole.

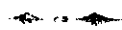
E greu de constatat, că oare folosul material, sau partea mistică și miraculoasă, ce se desprinde din viața albinelor, a trezit interesul omului față de ele; apare însă ca sigur, că dacă dintru început și în general mai mult ar fi atras pe om produsele albinelor, miera galbenă ca aurul și ceara cea albă ca zăpada: repede l-au deșteptat însă și ațâțat curiozitatea și tainele cele multe și adânci, ce le-a sădit încă dela creațiune, în micul lor trupșor „legea farmecelor firii“.

Deja Aristoteles a fost un mare admirator al albinei, iar Plinius vede în ea pe regele împărăției insectelor, care merită uimirea noastră. În mod analog se exprimă despre albină și scriitorii moderni.

Savantul Maraldi astfel își începe monografia sa apistică: drintre toate insectele cunoscute de naturaliști, cea mai mare admirație o merită fără îndoială albinele; instinctul lor natural, ordinea ce se manifestă în lucrările lor, forma lor de guvernament, diligența și arta insuflătoare de admirație a operilor lor -- cu un cuvânt toate însușirile lor au atras asupra-le atenția înțelepților antici și moderni.

Iar nemuritorul Reaumur zice, că albinelor

li s'a rezervat în fauna insectelor același rol, pe care l-au jucat romanii între celelalte națiuni: e natural deci, ca atâtea să vorbească și să scrie despre ele lumea; mai departe: ar trebui să ne naștem fără nici un simț de curiozitate și fără nici o dorință de a pătrunde în adâncimea lucrurilor, dacă văzând mica albina, n'am dori să strabatem în secretul, că oare cum poate produce aceea așa lucruri minunate. (Urmeaza)

Un comunicat.

Parintele Pavel Șandru din Teregova ne trimite comunicatul ce urmează, căruia cu plăcere îi facem loc în coloanele „Foi Diecezane“, în interesul și pentru orientarea venerabilei noastre preoșimii:

Onorată Redacțiune!

Sperând și fiind convins că fac un serviciu bun fraților preoți din fostul conștinu militar de o parte, iar de alta parte, fiind convins că mulți preoți nici nu au cunoștința despre dreptul ce l-am avut și-l avem și astăzi în Băile Herculane, separat de al țaranilor foști grăniceri (§ 50 din legea fundamentală grănicerească), le comunic, că pe baza decretului ministerial de războiu din 21 Maiu 1862 (Abtheilung 10 Nr. 1603), preoții din fosta graniță militară au dreptul egal cu oficerii, atât pentru sine cât și pentru familia lor, la cvartir și baie gratuită în Hercules. Acest drept se estinde și asupra preoților cari nu sunt grăniceri, dar servesc într'o comună grănicerească.

Subscrisul m'am folosit de acest drept, dar în anul 1902 am fost respins de Com. de corp din Timișoara, recurând însă la ministrul de războiu din Viena, acesta mi-a recunoscut dreptul și cu datul de 12 August 1902 Nr. 4635 comandamentul din Timișoara m'a înștiințat că pot merge să folosesc băile gratuit, din 26 August până în 30 Septemvrie, ceea ce am și făcut.

Fiind și acum bolnav am recurs prin Com. diviziei din Timișoara la ministrul de războiu din București, dar rezultatul nu l'am primit încă.

Îmi place a crede că dacă străinii ne-a respectat acest drept, cu atât mai vărtos ni-l va respecta stăpânirea noastră românească. La caz contrar, rog Venerabilul Conzistoriu diecezan să binevoiască a ne reclama acest drept.

Teregova, în 10 August 1920.

Pavel Șandru
paroh.

Ș T I R I

Suveranii în Banat. În vederea vizitei scumpilor noștri Suverani în Banat, autoritățile noastre administrative fac cele mai întinse pregătiri.

Căsătoria principesei Elisabeta. Ziarele aduc știrca, că A. S. Regală principesa *Elisabeta* a României se va căsători la toamna cu principele moștenitor *George al Greciei*.

Înscrierile la Institutul nostru teologic pe anul școlar 1920-1921 se vor face dela 1-3 Septembrie st. v. Elevii cari se vor înscrie pe cursul I. plătesc 90 coroane taxă de înscriere, iar cei de pe celălalte cursuri solvesc 80 coroane.

Înscrierile la liceul „Traian Doda” din Caransebeș pe anul școlar 1920-21 vor avea loc în 11-15 Septembrie st. n. c. Tot atunci se vor ține și examenele de conigență și integrale. Ceice se înscriu pentru prima oară se vor prezenta însoțiți de părinți sau tutori și vor aduce cu sine următoarele documente: 1) Certificat școlar despre absolvirea clasei IV. primare; 2) Extras matricular de naștere; 3) Certificat de revacuinare. Ceialalți aduc numai certificatul școlar și extrasul matricular. Taxa de înscriere e 31 Lei, didactrul pentru clasele inferioare e 60, pentru cele superioare 80 Lei și se poate plăti în rate. În privința manualelor să se ceară avizul direcțiunii. Elevele de clasele I-VI sunt invitate să se înscrie la liceul de fete din Timișoara sau Arad. Anul școlar se va începe în 16 Septembrie n. Direcțiunea. 1 3

Jude nou. Ministrul de Justiție a numit pe Dl *Martin I. Mihăilescu*, magistrat din județul Teleorman, judecător în cl. VII la judecătoria de ocol din Caransebeș. Când înregistrăm această știre îmbucurătoare, salutăm în persoana noului și simpaticului jude pe primul magistrat din vechiul regat ce se așează în orașelul nostru, dorindu-i din inimă o rodnică și binecuvântată activitate pe terenul justiției românești din părțile noastre, așa de necesară pentru înfaptuirea operelor mari și grele a mării desăvârșite pe toate tarâmurile vieții românești din mândra noastră țară.

† **Ioan Brinzei**, preot gr. or. rom. în Bozoviciu, a murit în etate de 56 ani și 34 de ani ai preoției sale. Rămășițele pământești s'au depus spre vecinică odihnă în cripta familiară din cimitierul gr. or. rom. din Bozoviciu în 13 August (31 Iulie) 1920. Odihnească în pace!

Transportarea capului lui Mihai Viteazul dela Iași — prin Ardeal — la Târgoviște, și de aici la Mănăstirea Dealului, se va face între zilele de 20-26 August a. c. cu mari serbări religioase și naționale.

Școli românești la Paris și Roma. În ședința din 7 August a. c. a Camerei, d. N. Iorga a depus din inițiativa parlamentară, un proiect de lege pentru înființarea unor școli românești la Paris și Roma pentru studiul istoriei și filologiei limbilor romanice, continuarea unor studii speciale care nu se pot face la noi și pentru studiarea artelor. S'a cerut urgența și s'a admis cu unanimitate.

Asociația învățătorilor la Logoj. Cetim în „Timișana”, că în 10 August s'a constituit în Logoj subsecția din plasa Logoj a Asociației învățătorilor. Între altele s'a decis ca proxima ședință să o țină la Mehadia, Băile-Erculane ori Orșova, d. unde apoi secția va reîntoarce vizita învățătorilor din județul Mehedinți. — Ne aducem aminte cum acum un an învățătorii și învățătoarele din acest județ — 100 la număr — au făcut un turneu prin orașele din Banat, începând cu Caransebeșul. În special Caransebeșenii li-au pregătit o primire cordială, de care multă vreme nu și-au uitat oaspeții mehedințeni. Cu acel prilej a fost citită și conferința dlui profesor Dr. D. Ciococa, înaintea unui public foarte numeros, conferință ce ni-a succedat să o obținem acum pentru a fi publicată în „Foaia Diecezană”.

Mareșalul Joffre în drumul său spre decorarea capitalei și a Mărașeștilor, trecând Marți în 17 l. c. prin Ca-

ransebeș, a fost întâmpinat la gara de intelectuali orașului nostru, în numele cărora *Di prinprocureur Dr. Dimitrie Ștefan*, în cuvinte bine simțite și avântate a talinat sentimentele noastre de bucurie de a putea saluta în mijlocul nostru pe marele militar al națiunii franceze care, prin genialitatea sa s'a făcut biruitorul luptelor strașnice dela Marne din a. 1914. Excelența Sa vădit atins de ovațiunile ce i-se făceau mulțămeste pentru dragostea ce o întâmpină la fiecare pas în frumoasa țară a fraților săi Români. După un popas scurt, trenul Simplon în uralele nesfârșite ale publicului caransebeșan, se pune în mișcare.

Înăugurare. În curând se va face înăugurarea universității din Cernăuți la care va participa și familia regală și reprezentanții universităților surori.

Salarizarea funcționarilor bisericești. Cetim în „Telegraful Român”: Pe cale particulară primim știrea, ca Onoratul guvern al țării a binevoit a încuviința pe seama preoției noastre, ca dotațiunea întregă ce o primea până acum în coroane, să o primească de aici înainte *în tot atâția lei*. Deși nu este o îmbunătățire deplin satisfăcătoare, să nădăjduim că guvernul va reveni asupra chestiunii, deslegându-o conform memoriului înaintat de I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae.

Săpăturile dela Curtea de Argeș. La Curtea de Argeș se fac noui și foarte interesante săpături. Până acum s'au descoperit trei morminte cu inscripțiuni din 1269 și 1340. Primul mormînd cuprinde osămintele Voivodului Vladislav, celelalte două morminte se cred a fi ale lui Vlaicu-Vodă, sau al lui Tihomir sau Semislav. Parte din pietrele scumpe și din perle vor fi așezate ca podoaba în coroana regală cu care se va încununa Regele Ferdinand. Moaștele se vor așeza cu onoruri naționale în cripte, iar inelele și podoabele găsite vor fi așezate într'un muzeu național. Capetele voivozilor s'au petrificat; blamida domnească și alte vestminte de mătasa ca și obiectele de aramă s'au pastrat neinchipuit de bine.

Un memoriu. Preoțimea ort. română din munți apusei a trimis ministrului de culte un lung memoriu referitor la îmbunătățirea stării lor materiale. În rezumare numita preoțime cere ca: 1) Salarizarea preoției cu ajutorul statului să se facă barem în cadrele proiectului de salarizare votat de congresul nostru național și înaintat prin konzistorul mitropolitan, fără amănare. 2) Să se țină cont de greutatea de lucru ale preoției dela munte, unde preotul nu are nici porțiune canonică, nici contribuțiuni în natură, nici case parohiale, și unde, comunele fiind foarte restirite, preotul e silit să-și țină cal. 3) Să se casseze îndată nedreptatea ce li s'a făcut preoților ortodoxi prin restricțiunile impuse de guvernul maghiar în legea întregitoare a congruiei și evincvenalelor, primind preoții și azi, numai farâmituri de evincv. de câte 100-200 în loc de 400, cât prevede legea, ba sunt preoți cari nu primesc nici atât, iar ceice au avut nenorocul de a ajunge într'o parohie saracă, ca urmaș al unui preot fără 8 cl. gimnaziale, nu primește nici azi barem întregirea ce o prevede legea de congrua din a. 1899. Justețea acestei cauze a preoției noastre este în afară de orice discuție, și nădăjduim tare că ea va fi pe deplin apreciată și rezolvită favorabil de înaltul for competent.

Schimbarea coroanelor s'a început în 20 l. c. așa că cetățenii sunt chemați să declare sumele ce posedă. Anunțarea banilor la sate verbal, iar în orașe în scris, va dură până în seara de 21 August a. c. După aceea va urma concentrarea datelor adunate și opera-

țiunile de schimb dela 1 - 10 Septembrie a. c. Bancnotele de 10.000 și 25.000 se vor plăti peste 3 luni în condițiunile ce se vor stabili ulterior, printr-o decizie specială a ministrului de finanțe, după constatarea originii acestor bilete. La declararea acestora se va menționa și numărul lor și numărul de ordine.

O statistică a Românilor și Sârbilor din Banat la a. 1829. După un calendar de Buda 1829, J. I. Bianu da, în „Dacia”, această statistică: „Statistica Daco-Românilor și a Sârbilor în cele trei dieceze: Arad, Timișoara și Verșeț după cum au adevărit (în anii aceștia de curând trecuți) fie iertatul raposatul Vasile Gheorghievici, protopresbiterul Timișoarei, în preamilita cerere a Nației românești spre facerea în mai sus zisele diecese episcopi români, așa sună:

În dieceza Aradului sunt Români 292.897
și Sârbi 11.621
de toți sunt 304.518

În dieceza Timișorii sunt Români 254.530
și Sârbi 170.432
de toți sunt 424.972

În dieceza Verșețului sunt Români 220.748
și Sârbi 28.959
de toți sunt 249.705

În toate trei diecezele sunt Români 768.183, iar Sârbi sunt în toate trei dieceze 211.012. Suma tuturor în toate trei diecezele 979.295.

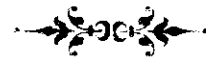
În chestia banilor mărunți. Secretariatul de finanțe din Cluj dispune în chestia aglomerării banilor mărunți următoarele: Toți aceia, cari vor fi dovedii a fi aglomorați moneda maruntă peste limita trebuințelor zilnice, fie persoane fizice sau instituții, vor fi considerați de acaparatori și se vor pedepsi cu confiscarea în favorul statului a monezii acaparate. Limita trebuințelor zilnice se va stabili luând în considerare ocupația, gospodăria și circulația de bani a contravenientului precum și împrejurările de actualitate.

Italia pentru înmulțirea albinelor. „Dacia Traiană” din Sibiu scrie: „Guvernul italian, socotind folosul cel mare pe care îl aduc albinele cu mierea și cu ceara lor, a hotărât să facă patruzeci de mii de stupi pe lângă casele cantonierilor de pe liniile căilor ferate. În felul acesta Italia nădăjduiește să mărească veniturile cetățenilor cu câteva milioane de lire pe an”. Țara noastră cu o floră atât de bogată și așa de priincioasă pentru cultura albinelor, ar trebui să adopteze acest sistem de intensificare a albinăritului și credem, că ministerul nostru de agricultură, pe lângă intervenția competentă a unui barbat cu studii speciale despre albinărit, n'ar putea fi străin de realizarea acestei idei, atât de folositoare pentru înaintarea economică și pe acest țărâm a țării noastre.

Înștiințare. Cercul Studenților Bănăteni aduce la cunoștința publică, că în conformitate cu scopul său, a hotărât în ședința comitetului central, ținută la 10 August 1920, să ajute după modestele lui puteri instituțiunile culturale din Banat (case naționale, bibliotecii populare, etc.) dar mai ales satele, unde acestea instituțiuni sunt pe cale de înștiințare. Cererile provăzute cu stampila oficioasă și cel puțin două iscălituri se vor trimite Secretariatului (Timișoara-Fabric, Strada Ovidiu, fosta Rudolf 3), Timișoara, la 11 Aug. 1920. *Anrel Comsa* m. p. secretar, *Vichentie Ardelean* m. p. președinte.

Cărți didactice aprobate. Ministerul instrucțiunii și al cultelor cu dno 26 Iulie a. c. Nr. 5822/1920

a aprobat toate cărțile didactice pentru cursul primar de *Iuliu Văla*. Cetrile au fost revăzute și completate cu subiecte din istoria Românilor.

Cronica culturală și literară.

„*Glasul Bucovinei*” prin graiul distinsului nostru colaborator, preotul Constantin Morariu, jălește moartea conzilierului *Zaharie Voronca*. A fost un călduros apărător al tradițiilor și drepturilor românești în ținuturile rutenizate ale Bucovinei de altădată. A scris monografia satului Mihalcea, unde repausatul a fost îndelungată vreme paroh și alte scrieri cu pronunțate tendinți culturale. Face parte din prietinii și contemporanii în veci regretatului *Ciprian Porumbescu* și a celui mai mare scriitor popular al neamului românesc de pretutindeni în viața încă, părintele *Constantin Morariu*, cu cari împreună, ca student teolog suferă temniță de dragul idealului românesc adus cu așa de folositoare mândrie la expresie la începutul activității primei societăți academice universitare din Bucovina, Arboroasa. Cu adormirea sa se sălășluiește în mormânt încă un membru al unei generații (dintre anii 1875-1885) atât de insufletește pentru cultul idealului românesc, ingenuchiat sistematic de o stăpânire haină și plină întru fărădelegi negrițe în acel colț de rai românesc, al fraților noștri bucovineni. Soția sa, *Elena Voronca*, este o apreciată folkloristă și scriitoare de un real talent.

University Library Cluj

Tinerii profesori dela universitatea din Cernăuți (Cândea, Procopovici, Brăilean, Ieșan și Gușuleac) au ținut cursuri universitare de vară, la Câmpulung, dela 20 Iulie -- 3 August a. c. pentru învățători și alți intelectuali bucovineni, din istoria și literatura română, educație socială, pedagogie, psihologie, geologie, botanică cu excursiuni botanice. Cursurile n'au fost numai o perfecționare pentru cei ce le ascultau, dar și o recreare, petrecând și umblând prin aer proaspăt și sănătos. Și la noi, în lunile de vară, în vre'o localitate romantică din sudul Bănățului, la Baile-Herculane chiar, s'ar putea aranja! pentru pătura intelectuală a bănățenilor asemenea cursuri, ținute de cei mai iluștri profesori dela noi și din vechiul regat. Cultura noastră generală ar câștiga neînchipuit de mult.

Reținem din nr. 13 al „*Sburătorului*” caracterizarea justă ce se face personalității poetice a Dnei Elena Farago (Fatma), cea mai mare poetă lirică a literaturii noastre moderne, prin peana Dnui E. Lovinescu „.....o formă personală de o rară muzicalitate și într'un ritm potrivit ritmului sufletesc. Prin profunzimea sentimentului din care pornește, și a emoțiunii ce răsare cu sacrificiul unor renunțări și dezastre atât de mari, prin reducerea poeziei la principiul ei fundamental, cât și prin originalitatea formei, Elena Farago este cea mai patetică și mai personală poetă a generației noastre literare.” În acelaș număr, rânduri foarte adevărate despre proza lui Vlahuța, când se vorbește mai ales despre „România Pitorească” și „Din Trecutul nostru” a marelui măiestru, de Dl C. V. Gerot.

În câțiva numeri consecutivi din „*Glasul Bucovinei*”, părintele C. Morariu, în foiletonul intitulat „Pe drumul Idealului”, ni da foarte prețioase amintiri din

luptele culturale ce le-a purtat între anii 1878-1880 pentru binele și conservarea unității naționale a țării sale.

„Telegraful Român”, redactat cu mult zel și pricepere, are în nr. 37 scrisul înțelept și valoros al părintelui P. Morușca despre importante „Chestiuni bisericești”, cari ar trebui să preocupe mult autoritățile noastre superioare bisericești, căci fără o reformă a spiritului, „o îndreptare înlauntru și de a folosi în afară”, nu vom da înainte. Părintele P. Morușca insistă de astădată pentru trebuința „predicării cuvântului”, cerând fiecărui preot pe an cel puțin 6 predici și 4 conferențe sau meditații religioase. v. l.

Convocare.

Domnii membri ai Consorțiului de păstrare și împrumuturi (Beamten-Verein) din Caransebeș și respective domnii acționari cari au subseris acții pentru „**Banca Bănatului**” institut de credit și comerț, societate pe acții în Caransebeș, sunt invitați la

Adunarea generală extraordinară și de constituire,

care se va ține Marți în 31 August st. n. 1920, la 4 ore d. a. în localul institutului „Beamten-Verein” cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
 2. Desființarea și liquidarea Consorțiului.
 3. În legătură cu liquidarea, decideră asupra trecerii activei și pasivei pe „Banca Bănatului”, societate pe acții, făcându-se predarea prin transmiterea negociațiilor.
 4. Hotărâre asupra primirii modalităților transformării cvotelor dela „Consorțiul de păstrare și împrumuturi” în acții și asupra primirii condițiilor de preluare în proprietate a activei și pasivei dela Consorțiul desființat.
 5. Constatarea că capitalul social pentru „Banca Bănatului” este asigurat prin subscrierea din partea membrilor consorțiali și că 30% după fiecare acție sunt plătite.
 6. Stabilirea și aprobarea statutelor.
 7. Hotărâre asupra constituirii societății pe acții „Banca Bănatului”.
 8. Alegerea direcțiunii și a comitetului de supraveghiere.
 9. Acordarea absolutului membrilor fondatori.
- Caransebeș la 5 August 1920.

**Direcțiunea Consorțiului ca
fondatoarea „Băncii Bănatului”**

Dela președintele tribunalului Caransebeș.

Nr. XVII. A. 9.

Pres. 1920.

Concurs.

Pentru efectuarea lucrărilor de reparare, atât la edificiul tribunalului, cât și la edificiul judecatoriei de ocol Caransebeș, prin aceasta scriu concurs.

Învit deci pe toți întreprinzătorii, cari voiesc să concureze la efectuarea acestor adaptări, cu ofertele lor

sa le înainteze în plic sigilat în biroul presidential, cel mai târziu până la 10 August a. s. la 12 ore a. m. Oferte ulterioare nu se vor lua în considerare.

Devizele despre adaptările necesare se pot vedea în biroul presidential în fiecare zi de la 8-12 ore.

Asupra ofertelor înaintate va decide Ministerul Justiției secretariatul general Cluj.

Caransebeș la 18. August 1920.

Dr. George Lăbonteiu
pres. Tribunalului.

La Librăria diecezană din Caransebeș

sa aia:

Cărțile de Religioase de Dr. Petru Barbu, aprobate de Ven. Consist. diecezan ort. rom. din Arad și Caransebeș.

a. Pentru școlile primare

Istorie Religioase morale.
Istorie Biblice.
Istorie Bisericești.
Catehismul.

b. Pentru școlile secundare

Istoria Testamentului Vechiu.
Istoria Testamentului Nou.
Istoria Bisericească.
Învățătura Bisericii creștine ortodoxe:
Partea I și II: Dogmele și Morala Bisericii.
Partea III: Liturgia Bisericii.

c. Pentru școli și popor.

Carte de Rugăcuni și Cântări bisericești.

Concurs.

Se scrie concurs pentru întregirea postului de *învățător* la școala confesională gr. ort. română din comuna **Gherteniș**, tractul protopresbiteral al Vârșetului, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”, cu următoarele

Emolumente:

1. Salar fundamental dela cult 1200 cor. iar restul întregire dela stat.
2. Cortel în natură cu grădină de 1200 st.[.]
3. Pentru participarea la adunarea generală înv. 100 coroane.
4. Pentru adunările despărțămintelor înv. 100 cor.
5. Pentru conducerea corului deja înființat 150 cor.
6. Dela înmormântări, unde va fi pofit, cu liturgie 4 cor., fără liturgie 2 cor.

Mesul învățător e îndatorat a purta cantoralul în și afară de biserică, a instrui tinerimea școlară în cântările bisericești, a purta scripturistica în ședințele sinodului și comitetului parohial și a face socoțiile atât cele bisericești, cât și cele școlare cu remunerație de 60 cor. Preferinți vor fi aceia, cari sunt în stare a conduce corul deja înființat.

Recurenții sunt pofiti a și înainta rugărilor de concurs Ven. Consistoriu diecezan, a se prezenta în vre o Duminecă sau sâmbătoare, pentru de a-și arăta dexteritatea în tipic și cantoral, dar nici de cum în ziua în care se va ține alegerea.

Gherteniș, la 9 23 Maiu 1920.

3-3

Petru Sandru m. p. **Pamfilie Jurcoviță** m. p.
președ. com. par. not. com. par.

În contelegere cu Consistoriu diecezan.

Pe baza ordinației conzistoriale ddo 8 Ianuarie 1920 Nr. 3833 B. ex 1919 se eserie concurs pentru ocuparea parohiei de clasa a II-a din comuna **Vrani**, protopresbiteratul Bisericii-albe, devenită vacanta prin moartea parohului Alexandru Atnagea cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezaă”.

Emolumentele :

1. Una sesiune parohială.
2. Casa parohială constatatoare din 3 chilii, culina, cămară, celariu și alte supra edificate.
3. Stola uzuată.

Toate dările după venitele împreunate cu această parohie le va solvi parohul ales.

Rugările de concurs instruate conform normelor din vigoare să se subștearnă Venerabilului Conzistoriu diecezan în Caransebeș.

Concurenții să se înfățișeze în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică, dar nu în ziua de alegere.

Vrani din ședința comitetului parohial ținută la 26 Aprilie 1920.

Comitetul parohial.

În conșelegere cu mine: *Traian Oprea*, protopresbiter.

Nr. 1946 B. ex 1920.

Acest concurs se publică cu adausul, că se susține decisul conzistorial ddo 9 Aprilie 1918 Nr. 2169 B și respective că, pe baza aliniatului ultim din § 29 al regulamentului pentru parohii, și pe baza decisului conzistorial ddo 3 Martie și respective 12 Aprilie 1914 Nr. 3053, ridicat și la valoare de conclus sinodal cu conclusul Nr. prot. 33 ex 1914, se comunică obligământul credincioșilor de a presta și birul parohial, care este o parte legăla a dotației preoști.

Caransebeș din ședința conzistorială ținută în 25 Iulie 1920.

2—3

Filaret Musta

arhimandrit, vicariu episcopesc.

Pentru ocuparea definitivă a postului de *învățător* la școala confesionala gr. or. română din **Obad** protopresbiteratul Ciacovei, devenit vacant prin abdicere, se eserie concurs cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt :

1. Salar în bani gata 672 coroane.
2. Eventuale gradațiuni se asigura din ajutorul de stat ce se va cere.
3. Penttu lemne 150 cor.
4. Pentru scripturistica 20 cor.
5. Pentru adunarea generală și conferința învățătorescă 50 cor.
6. Locuința liberă cu grădină de legume în estenziunea de 8/10 jugăr.
7. Dela înmormântari unde va fi poștit 2 cor.
8. De încălzirea salei de învățământ îngrijește comuna bisericească.

Alesul învățător este îndatorat a purta cantoratul în și afară de biserică, a instrua tinerimea școlară în cântările bisericești, a purta scripturistica comitetului și sinodului parohial și a compune socoșile bisericești și a cultului.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și înainta petițiunile instruate conform normelor din vigoare adresate comitetului parohial din Obad, Prea On. Oficiu protopresbiterat în Ciacova.

Totodată recurenții sunt poștiti a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic cu prealabila încuviințare a protopresbiterului tractual.

Dintre recurenți vor fi preferiți cari vor putea conduce corul vocal deja înființat.

Obad din ședința comitetului parohial ținută în 5 Martie 1919.

3—3

George Ionescu

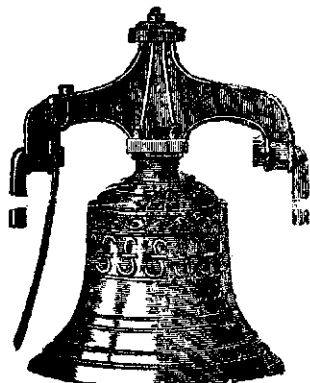
președ. com. par.

Achim Cercel

not. com. par.

În conșelegere cu mine :

Din încredințarea protopresb. tract.: *Nic. Chicomban* paroh.

FIUL LUI ANTONIU NOVOTNY,

turnătorie de clopote

și fabrică de scaune de fier pentru clopote

Timișoara-Fabric.

32—52 Calculări de preț se trimit gratuit.